

Құқық бәріне, құқықтылық әркімге!

КӨЗҚАРАС

Республикалық қоғамдық-саяси газет

№12 (45)
1-15 қыркүйек 2004 г.

**Бұл
санда:**

**Ертісбаев тағы не толғап
табар екен?**

— Сол баланың қазақ екеніне
күмәнім бар.

Тілі де шала-жансар.

Ол тіпті өз фамилиясын да
дұрыс айтпайды. Орысшалап
Иртішбаев деп айтады, - деді
Гер-аған... (3 бет)

**“Қазақстан Демократиялық
партиясы” “Мұғалімдер
туралы” және “Студенттер
мәртебесі туралы” заңдар
қабылдауға бастама
көтерсе, Күлекеев мырза
студенттерді қанамақ па?
(4 бет)**

**Қазақстан
байлығының мұрагері –
Машкеевич пе,
әлде қазақ па?
(4 бет)**

**Қорғансыздың күні:
Біздің елдің балалары сату
туралы заң күшіне енгелі бері
әлемнің 22 еліне сатылып
кеткен. Оның ішінде әлі күнге
тәуелсіздігімізді танымаған
елдер де бар. (9 бет)**

**Нәрікбаев
Мақсұтыңа
дауыс бер!**

Уақыттың өткелі мен сынында,
Бір жақсылық бар екен-ау шынында.
Дүниеге келіпін ғой шыр етіп,
Мың тоғыз жүз елу бірдің жылында.

Өсе келе, белді бекем буыпшын,
Өз бойымнан жамандықты қуыпшын.
О, жаратқан, төңір ием, анаман,
Мен осылай сайлау күні туыпшын.

Содан бері Сайлаубай ғой есімім,
Көрдім талай бұл өмірдің шешімін.
Құрдастарым қалжыңдайды
кей кезде,
Бұл есімнің айтыңдаршы несі мін!

Көкейіне әрбір ұлттың жетті деп,
Одан бері қанша сайлау өтті тек.
Айта аламын содан бері осы сөз,
Шар тарапқа тарап сірә, кетті деп.

Бұл өмірдің өткерсек те талайын,
Бір жақсылық сенен іздеп табайын.
Қазағымның ұлдарына ақ пейіл,
Даусыңды бер, айналайын ағайын!

Біткенімен талай-талай тау істер,
Сан ұлтыңмен жарасымды
қауышты ел!
Тек өзіңнің көңіліңнен шығатын,
Нәрікбаев Мақсұтыңа дауыс бер!

Сайлаубай ТОЙЛЫБАЕВ

ЗАҢНЫҢ КҮШІ — ХАЛЫҚТА!

Белгілі қоғам қайраткері,
Қазақстан Республикасы Парламент
Мәжілісінің депутаттығына кандидат
Мақсұт НӘРІКБАЕВШЕН
сауалнаманы 6-7 беттен оқисыздар

Төрешілдік, Сыбайлас жемқорлық және Парақорлық

Демократия деген әдемі сөз. Бірақ, осы күнге дейін бұл қағаз жүзінде ғана қалып отырғаны белгілі. Елімізде демократияны «Күлтөкпеге» («Хабар» телеарнасы, «Тіл» бағдарламасы) лақтырып жіберіп, демократия орнатамыз деп халықты жұбататындар да бар, азын-аулақ іс бітіріп, («Ақжол» партиясы) өзгеден де күнге соны талап ететіндер де бар. Жалпылама айтқанда, сайлау демократияның алғашқы баспалдағы. Дамыған, демократиясы өркендеген АҚШ, Германия, Франция секілді елдерді мысалға алғанымызбен бұл елдердің демократияға жетуі үшін қоғамның

көптеген даму сатыларын бастан кешкені мәлім. Осы ретте еліміздегі жаңа ғана қарыштай бастаған демократияның жаршысының біріне айналған қоғам қайраткері, «Қазақстан Демократиялық партиясының» төрағасы Мақсұт Сұлтанұлы Нәрікбаевті сөзге тартқан едік.

– Мақсұт Сұлтанұлы, сіз кезінде Президент аппаратында қызмет атқарып, артынша еліміздің Бас прокуроры, онан кейін Жоғарғы Сот төрағасы болдыңыз. 2000 жылдан бастап көп жылдардан бері көңіліңізде жүрген ұстаздық жұмысқа ауысып, Қазақ гуманитарлық-заң университетінің ректоры болып тағайындалдыңыз. Сөйтіп, қиындығы мен қызығы мол жас ұрпақтың тәрбиесіне тікелей араласа беріп, ойламаған тұстан саясатқа қойып кеттіңіз. Бұл қалай?

– Осы сұрақ маған соңғы кезде әр жерде қойылып жүр. Шындығында да, мен саясатқа ешбір дайындықсыз, ойламаған

Бағдарламасында мейлінше нақты әрі жан-жақты көрініс тапқан. Конституцияда кепілдік берілген және олар мемлекет Басшысының халыққа Жолдауларында жыл сайын өз бекімін табуда. Сондықтан да, олар дауыстарын қалай-қалай құбылтса да, сөздерінде ешқандай ұтымды ұсыныс, ұтқыр ой болмай шықты. Бар болғаны, Президент пен Парламент және Үкімет іске асырып жатқан шараларды өздеріне бұра тартып, бұрмалап, иемденбек сыңайларын сездірді.

Бұдан соң мен олардың бір жиындарына барып, пікір-талас, сөз сайыстарына түскім де келді. Бірақ ойландым: олардың оң, солдарын танытарлықтай мен кімнің? Кешегі Бас

ғимаратында өткен құрылтайларыңызға «Құқықтық Қазақстан үшін» республикалық азаматтық қозғалысы негізінде өмірге келген «Қазақстан Демократиялық партиясын» жария еттіңіздер. Бұндай ұйғарымға қашан, қалай келіп жүрсіздер?

– Біздің университетіміз биылғы жылы өзінің ашылуына 10 жыл толуын атап өтті ғой. Соған байланысты университетіміздің Павлодар қаласындағы Солтүстік Қазақстан заң институтында өткен салтанатты мерекеміздің үстінде алғаш рет «Қазақстан Демократиялық партиясын» құру мәселесі өңгіме арқауына айналған еді. Бұл барлық жерде қолдау тапты. Сол кезеңнен бастап саяси бірлестіктердің ынталы топтары ұйымдастырылып, партия құру ісін қолға алдық. Нәтижесі жаман болған жоқ, қысқа мерзім ішінде «Саяси партиялар туралы» Заң талабына сай қатарымызға 50 мыңнан астам мүше тартып, саяси партияға айналғанымызды мәлімдедік. Сөйтіп, республикамыздың барлық облыс орталықтары мен елді мекендерінде «Қазақстан Демократиялық партиясының» бөлімшелерін аштық.

– Осы арада сізге бірнеше сұрақ қоюдың реті

бәсекелестің негізгі қағидаттары жайлы» Хартияға қол қойғызу болды. Осының бәрін ескеріп азаматтық қозғалыстың негізінде мықты саяси партияның өмірге келуіне негіз қалаңдығына көзіміз жетті.

– Екінші, «Құқықтық Қазақстан үшін» республикалық азаматтық қозғалыстарыңыздың атауының өзі оның саяси тұғырнамасын оқымай-ақ әр адамның құқықтары мен бостандықтарын және мүдделерін қорғайтындығы айқын аңғарылады. Біз осы атауды партияларыңыздан да күтіп едік, өкінішке орай, олай болмай шықты. Бүгінде елімізде төрт партия, атап айтқанда: «Ақжол», «Ауыл», «Қазақстанның демократиялық таңдауы» және сіздердің партияларыңыз өздерін демократиялық партия деп атап жүр. Не себепті сіздер өздеріңізге тән сипатты білдіретін «құқықтық» деген айдай анық анықтамадан ашақтап кеттіңіздер? Жоқ, әлде болашақта өздеріңізден бұрын өмірге келген ілгерігері үш

Мақсұт НӘРІКБАЕВ:

Мемлекеттілігім

кезде келіп қосылдым. Есіңізде болса, 2002 жылдың 19-20 қаңтары күндері қоғамымызды, әсіресе, бұқаралық ақпарат құралдарының беттерін «Қазақстан Демократиялық таңдауы» деп аталатын қозғалыс қыс кезінде күркіреген күндей елдің ішін дүрліктіріп жіберді ғой. Оның басшылары өздерінің алғашқы бас қосуларын «Оңтүстіктегі астанамыз» – Алматының диірқғимаратында, онан соң «Сарыарқа» кинотеатрының түбінде далада өткізіп, зиялы қауым, жұртшылықты әжептәуір абыржытып тастады. Оппозициялық сол топтың басы-қасынан теледидар арналары арқылы күні кешегі вице-премьер О.Жандосов, бұрынғы министрлер: М.Әбішев, Ә.Бөіменов, вице-министр Ж.Ертілесова, Павлодар облысының орнынан тайған әкімі Ғ.Жақиянов, кәсіпкер Б.Әбілов және т.б. сол сияқты республикамызға аттары таныс біраз азаматтардың көрінулері көпшіліктің көңілдерін айтарлықтай алаңдатып-ақ тұрды. Бұл кезде Елбасымыз Н.Ә.Назарбаев қысқа мерзімді қысқы еңбек демалысында жүрген.

«Жерден жік шықты, екі құлағы тік шықты» дегендей, аяқ асты елді елең еткізген бұл қозғалыстың даурықтыра көтеріп жатқан мәселелеріне зер салсам, қоғамымызға пайдалы ешқандай «жаңалығы» жоқ, тіпті айтылып, атқарылып жатқан істердің өнін айналдырып, өңештерін созатындықтары сезілді. Ең бастысы – өділдіктен ауытқып, барды жоқ, жақсыны жаман деп, «тисе терекке, тимесе бұтаққа» дегеннің керіне басып тұрғандықтары байқалды. Оның үстіне, саяси тұғырнамаларында өкілетті билік органдарының ролін арттырудағы бес принцип – мемлекеттік функцияларды орталықтан алуы, жергілікті әкімдерді сайлауды, сот жүйесіне тәуелсіздік беруді, еркін демократиялық сайлау өткізуді, сөз бостандығын және БАҚ-тың тәуелсіздігін жүзеге асыру көзделген.

ҚДТ-ның бұл аталған принциптерінің барлығы Президенттің «Қазақстан – 2030»

прокурор, Жоғарғы Сот төрағасының ақыл-кеңесі керек пе оларға? Көптің бірі болып көңілімдегіні білдіргеніммен, қалың қол қостаушыларым қане? Айтқан сөзім айтылған жерінде қадірсіз болып қалып қоймай ма? Қайтпек керек? Дерек оқытушы-профессорларымды жиып алып, ойымды ортаға салып едім, олар қандай қоғамның болмасын өтпелі белеңінде мұндай жағдаймен ұшырасуы заңдылық екенін білдіре келіп, бесіктен бөлі шығып үлгермеген жас мемлекетіміздің құқығын қорғарлықтай мықты бір қозғалыстың қажеттігін кесіп айтты. Сөйтіп, «Құқықтық Қазақстан үшін» деген республикалық азаматтық қозғалыс өмірге келді де, жалған демократтардың даңғазалық шақыруларына қарсы отандастарымызға арнап Үндеу қабылдап жібердік.

«Егемен Қазақстан» газетінің сол жылғы он бірінші ақпандағы санында Үндеуіміздің жариялануы-ақ мұң екен, «Қазақстан Демократиялық таңдауы» атты қозғалыстың даңғазадәкіртшілдігін айыптап, оның қоғам ішіне жік түсіруге ұмтылысын нақтылы дәлелдермен әшкерелеген хат-хабарлар мен пікірлер ақпарат құралдарының бетін жауып кетті.

Егер де кезінде жарияланған сол Үндеу болмаса, ел-жұртымызды жалған мақсат, жаңсақ жолға бастаушылар жеңіске жетіп, масайрап, халқымыздың қалыпты өмір сүріп, бейбіт еңбек етулеріне кесірлерін тигізулері өбден мүмкін еді.

Құдай сәтін салғанда, ҚДТ-мен күрес бұдан соң тез бел алды да, біздің «Құқықтық Қазақстан үшін» атты республикалық азаматтық жаңа қозғалыс күн асқан сайын ширап, күшіне ене берді. Оның жұртшылық тілегінің үстінен дөп шыққандығы соншалық, аз уақыттың аясында-ақ қанатын кеңге жайып жіберді. Сөйтіп, тап болған жағдайға орай мен де саясат майданының солдатты болып шыға келдім.

– Мақа, үстіміздегі жылдың 29 сәуірі – бейсенбі күні Астанамыздағы Қ. Байсейітова атындағы опера және балет театрының

келіп тұр. Біріншіден, 29 сәуірде өткен құрылтайларыңыздың ашылуы үстінде «Құқықтық Қазақстан үшін» республикалық азаматтық қозғалысы өзі өмірге келген екі жылдан астам уақыт ішінде егеменді еліміздегі саясат саласына өзінің қомақты үлесін қосып келді» дегеніңізбен, оның қандай үлестер екендігін таратып айтып жатпадыңыз. Соның орайы енді келіп тұрғандай-ау.

– Қозғалысымыздың алғашқы қадамы «Қазақстан Республикасы мемлекеттік құқық саясаты тұжырымдамасы» жобасын ұсынудан бастады. Ол жоба кейін Президентіміз бекіткен мемлекеттік деңгейдегі құжатқа айналды. Көптеген ұсыныстарымыз кейбір заңдарға енгізіліп, мемлекетімізге өзінің құқықтық пайдасын да тигізіп жатыр. Қозғалыстың ең бір белгілі жұмысы – саяси партиялардың басын біріктіріп, «Саяси

партияның құрамына енуі көзге келген мақсаттарыңыз бар ма? Үшінші, маусым айының 25 жылдығынан 2 шілдеге дейінгі аралықта Оңтүстік Қазақстан облысының 7 ауданы мен ауылдарындағы кездесулеріңізде сіз өз партияңыздың «Отан» партиясына құқық және заңдылық жөнінен қолдау көрсетіп, қол ұшын беретіндігін ұдайы айтып отырдыңыз. Өгілін айтыңызшы, «Отан» партиясы сіз бастаған «Қазақстан Демократиялық партиясының» қолдаулары мен көмектеріне зәру ме екен? Сондай-ақ, сіз жетекшілік ететін партия не себепті «Отанның» сойылын соғып, шашбауын көтеруі тиіс? Партиялар қашанда да тең құқықты әрі өз дербестіктеріңде өмір сүргендері жөн емес пе? Әйтпесе, «Ақжол» партиясының жетекшілері айтқандай, ҚДП – биліктің партиясы («Отанның» көлеңкесі) болып шыға келмей ме?

ықтан әркімді құқық жолымен қорғай білейік!

көгерді. Тәртіпке шақыру, тәртіпті сақтау кейбіреулердің айтып жүргендеріндей демократияға жасалынған қысым емес, береке-бірлігіміздің бастау көзі. Бұл жөнінде атқарылып жатқан істерге келетін болсақ, бүгінгі күнге тіркеуден өткен 12 партияның ішінде, әсіресе, "Отан" партиясының жүзеге асырып жатқан істері ұлан-ғайыр, әрі үлгі аларлықтай. Рас, "Отан" партиясы біздің көмегімізге зөру де емес шығар, бірақ жақсының жақсылығын айту, ілтипат білдіру азаматтық парызымыз ғой.

Біздің мақсатымыз – Елбасымыздың халыққа Жолдауы мен Бағдарламасындағы шараларды қолдай отырып, заң мен заңдылықтың бұлжымай орындалуына жету. Ендеше, бұл ниетімізді "сойылын соғып", "шашбауын көтеруге" жатқызуға болмас.

Сөз жоқ, партия өз дербестігінде болғанда ғана, оппозиция қоғамға көп игіліктер әкеледі. Ақжолдықтар айтып қалғандай, біз биліктің партиясы емеспіз және "Отанға" көлеңке де болмаймыз. Біз – Отанымыздың өрлеуін, оның экономикасының гүлденуін, халқымыздың игілігінің артуын, қоғамымызда заңдылық пен құқықтық тәртіптің сақталуын қалайтын партиямыз.

Ақжолдықтардың біз туралы тұжырымдары дұрыс емес. Біз өсте биліктің партиясы емеспіз. Бұл мүлдем қате түсінік. Олардың

неше сағаттарын қиып, әңгіме-кеңес өткізгенмін. Оңтүстік Қазақстан облысының да бірсыпыра ауылдарында осындай әңгімелесулер өткізуге тура келді. Рас, мемлекетіміздің "Ауыл" бағдарламасына орай талай игіліктердің атқарылып жатқаны ақиқат. Алайда, ең басты мәселе – еліміздің заңды сыйлайтын зайырлы, құқықтық мемлекет екендігін ұмытпау керек емес пе? Ендеше, елдегі егінші, малшы бауырларымыздың құқықтарын кімдер түсіндіруге тиіс? Алдымызға үлгі тұтып отырған "Отан", "Асар", әсіресе, "Ауыл" партиясы қайда жүр?

Ал, біз өз тарапымыздан әр облыс, әр аудандағы бөлімдеріміздегі заңгерлер арасынан шаруаларға ақы-пұлсыз ақыл-кеңес айтатын топтар ұйымдастырып, іссапарларға шығарып жатырмыз.

– Бұларыңыз нағыз азаматтық та, патриоттық та іс екен. Табысты болғай. Ал енді "Қазақстан Демократиялық партиясының" алға қойып отырған мақсаттарына тоқталыңызшы.

– Қай партияның болмасын бірінші ойлайтындары – ел тыныштығы, оның экономикасының, әлеуметтік жағдайларының жақсаруы. Және саяси ахуалдың тұрақтылығы. Ілгеріде айтып өткеніміздей, біздің партия құқық пен заңдылықтың партиясы. Заң алында қарапайым адам да бір, Президент те

Сенат қолдады. Ал осы уақыт ішінде Президентке түрлі БАҚ өкілдері өз ұсыныстарымен шығып жатты. Мұнымен бірге олар наразылық та білдірді. Президент сол кезде заңның дұрыстығына күмданып, оның жобасын Конституциялық кеңеске жіберді.

Конституциялық кеңес жобаның кейбір баптарының шын мәнінде адам құқығын шектейтінін анықтап берді. Мұнан соң Елбасы заңға қол қоюдан бас тартты. Егер біздің елімізде президенттік басқару формасы болмаса, мұндай шикі заңдардың өтіп кетулері әбден мүмкін еді ғой.

Қорытып айтқанда, халықтың құқықтық сауатын арттыру біздің партияның алға қойып отырған ең үлкен мүддесі. Қазіргі кезеңде бұл аса қажет!

Әділін айту керек, егеменді еліміз үнемі даму үстінде. Қазір 90-шы жылдардағы қиындықтарды артқа тастадық. Бұрынғы айлап-жылдап айлық ала алмайтын кезді ұмыттық. Зейнеткерлердің зейнетақысы, білім мен денсаулық саласы қызметкерлерінің еңбекақысы біртіндеп өсуде. Еліміз нарық талабына бейімделу, ішкі жалпы өнім өндіру жағынан ТМД елдері ішінде мойны озық екенін, тіпті Ресейден де алға кеткенімізді Ресейдің өзі де мойындауда. Осындай жетістіктерге сүйене отырып,

ізіңіздің беріктігі...

ойлауынша (бәрі емес, әрине, кейбіреулерінің) кімде-кім өз республикасының Президентін жақсылап сынаса, сол – демократ. Ал егер Елбасын жақтаса, ол – биліктің партиясы. Бұл арада демократия дегеннің не екендігін ашып айтып, біліп алуымыз керек-ақ. Демократия – халықтық билік. Оның негізгі мақсаты – адамдарға ерік беру, сол еркі арқылы табиғи қабілетін ашу, қоғамды жетілдіруге қатысты ұсыныстар енгізуіне мүмкіндік тудыру, өз жүрегінің қалауын орындау, атқарушы және жоғары билікті сайлауға қатыстыру және қатысу.

Әрбір заң қабылданар алдында бүкіл халықтық талқылауға түседі. Бұл – нағыз демократия. Ал заң қабылданып кеткеннен кейін, ол міндетті түрде орындалуға тиісті. Біздің халық арасында жүргізіп жүрген әңгімелеріміздің алтын арқауы да осы.

– Ел аралаған сапарыңызда есте қаларлықтай қандай сұрақтар болды?

– Ұмытпасам, Сарыағаш ауданының Абай кентіндегі кездесуде болу керек, "Қазақстанның Демократиялық таңдауы" деген партияның атауына қанша ойлансам да, түсіне алмай жүрмін. Жалпы, таңдау деген сөзге қалай қарайсыз? деді бір адам, қойылар сұрақ қойылған соң, былай деп жауап бердім: Біз демократиялық таңдаудан әлдеқашан өтіп, демократияны қарышты қарқынмен құрып жатқан еміз. Оны енді таңдаймыз десек, кері кеткендігіміз. Естеріңізде болса, бұдан тура он үш жыл бұрын біздің еліміз өзінің таңдауын жасаған болатын. Нанбасаныздар, "Қазақстан Республикасының егемендігі туралы" Декларацияны бір шолып, қайта оқып шығыңыздар.

Біз қазір таңдауды емес, демократияны дамытуды, оны барынша өрістете түсуімізді ойласудамыз. Шүкір, бұл жөнінде адымдап алға басып келеміз. Осыған қарап-ақ "Қазақстан Демократиялық таңдауы" деген атаудың өскелең өміріміздің жүрісіне ілесе алмай, көш соңында салпақтаған саяқ жандай екендігін атап өтудің айыбы жоқ. Байқаймын, сізді де ойландырып жүрген осы мәселе болуы керек.

– Алыстағы ауыл адамдарымен әңгімелесуіңізде жаныңызға батқан жайлар болды ма?

– Болды. Әсіресе, жер иелерінің қазақи бейқамдықтары. Олар әлі күнге үстіміздегі жайдың желтоқсан айына дейін өздеріне тиісті жерлерін төлқұжаттандырып, заңдастырып алудан бейхабар. Шаруалар қожалықтарындағы қандастарымыздың бұндай кең етекшілдіктерін Алматы облысының Ескелді ауданынан да байқағаным бар болатын. Сондықтан олармен алтын уақытымыздың

бір. Сондықтан да біз заңға бағынушылықты басты қағидатымыз етіп қоямыз да отырамыз.

Демократия дегеніміз – халықтық билік. Ал халықтық билік сайлаусыз жүзеге аспайды. Сондықтан қашан да болмасын сайлауды әрі әділ, әрі таза жүргізу – демократияның негізгі нысанасы. Біз де соны ұстанамыз. Толыққанды демократия өмір сүру үшін әрбір азамат оның құрылымын жақсы білуі шарт. Егер біз еліміздегі саяси бағытқа, экономикаға, этикалық мәселелерге, тіпті, күнделікті өмір ағымына ықпал ететін десек,

Рас, мемлекетіміздің "Ауыл" бағдарламасына орай талай игіліктердің атқарылып жатқаны ақиқат. Алайда, ең басты мәселе – еліміздің заңды сыйлайтын зайырлы, құқықтық мемлекет екендігін ұмытпау керек емес пе? Ендеше, елдегі егінші, малшы бауырларымыздың құқықтарын кімдер түсіндіруге тиіс? Алдымызға үлгі тұтып отырған "Отан", "Асар", әсіресе, "Ауыл" партиясы қайда жүр? Бұл жерде әңгіме Н.Ә.Назарбаев жайында емес, Президент – тұлға. Ал тұлға – ауысып тұрады.

"Қазақстан Демократиялық партиясы" алдағы уақытта сайланбалы органдарға – Парламентке, Мәслихатқа атқарушы билікті қадағалау тетіктерін жетілдіруді ұсынатын болады. Бұл – өкімдер мен министрлердің жауапкершілігін арттыра түспек. Жұмысына кәсілі толмаған министрді немесе өкімді орнынан босату жөніндегі мәселені Президент алдына қоюына халық қалаулыларының мүмкіндігі артады.

Сонымен бірге, ҚДП бірнеше заң жобасын жасап, көпшіліктің талқысына салуды көздеп отыр. Олар "Мұғалімдер туралы", "Студенттер мәртебесі туралы", "Лоббилау туралы" заңдар болмақ. Бір байқалатын нәрсе – өкімдер, басшы қызметкерлер нарық талабынан ауытқып барады. Бұрынғы авторитарлық басқару формасы қайта келе жатқандай. Себебі лоббилау жабық жағдайда өтеді. Бұрын Парламентке "Лоббилау туралы" Заң жобасы түскен, бірақ ол 2-3 айдан кейін кері қайтарылған. Себебі, лоббилау әлдекімдердің мүдделеріне қайшы. Сыбайлас жемқорлық мемлекет қызметінің заңнамалық аясына тереңдеп еніп кетуі – бұл заңның өмірге келуіне тұсау болуда. Ал "Лоббилау туралы" заң барлық елде бар. ҚДП барлық заңдардың ашық, әділ жүргізулерінің қажеттілігі жөнінде мәселе қояды.

Тағы бір айта өтерлік жайт – фискалдық органдар мен лицензия беру мекемелері азақтың орнына көбейіп барады. Негізінен, фискалдық органдар тек заң бұзушылықты тіркеумен айналысуы керек. Істің тағдырын сот шешеді. Мысал ретінде айтар болсақ, егер жүргізуші айыбын мойындамаса, сот дереу шешім шығарады. Ал, мойындамаса онда, автоинспектор оны дәлелдеп көрсетуі керек. Сондықтан, партия фискалдық органдар мен бақылау-қадағалау қызметінің санын көлемді түрде қысқарту қажет деп біледі.

– Әңгімеңізге көп рахмет!
Әңгімелескен
Ораз ИСМАИЛ.

– Алдымен айтарым, күннің күйіп тұрған ыстығына қарамастан Оңтүстік Қазақстан облысына жасаған сапарымның өзіндік сыры да жоқ емес. Халқымызда "әркім сыйлағанның құлы" деген аталы сөз бар ғой. Біздің партияға ең алғашқылардың бірі болып қызу қолдау көрсеткен осы оңтүстік өңірдің өрендері. Қазір біздің қатарымызда 60 мыңдай мүше болатын болса, соның үштен бірі осы өлкеден. Бұл – бір.

Екіншіден – Менің барлық кездесулерде ең алдымен "Отан" партиясын ауызға ала сөйлеуімнің мәні – жиынға қатысушылардың айтарлықтай қарама отандықтар болатын. Өзіңіз білесіз, демократия деген ауызға келгенді айтып, ойға келгенді істеу емес, қоғамдық тәртіптің сақталуына күш салу ғой. Демократия мен тәртіптің терезелері теңескен кезден бастап баршамыздың көсеміміз